

Мотлох

День після поховання. Беріт відчинила двері у двір та вдихнула. Повіяло землею та вологими стовбурами дерев, скоріш як восени, аніж навесні. У дворі перед нею все ще лежали гілочки та віточки, опалі після бурі минулого тижня. Однак зараз все вже стихло, хоча хмари все ще нависали після нічного дощу. Вона стала на сходи, зачинила двері, загорнулася у кофтину й сіла на краєчок найвищої сходинки, де вже було сухо. Тут із-за сараю вийшов кіт, швиденько побіг до неї і почав було тертися довкола її ніг. А вона його гладила.

Від липи та старого білого й голого без кори мертвого в'яза чулося крикання та крики ворон із галками, а вдалечині роздавався шум трактора. Загалом було тихо – лише кіт голосно муркотів поки крутився і терся довкола її ніг. Він був голодний, що й не дивно у такий ранковий час, вона погладила його і почухала йому шийку. Якби не він, вона була б одна. Берт приїхав зі Стокгольму лише на похорони. З усією підготовкою Беріт поралася сама. «Сама» - наче вона була єдиною дитиною у родині, а Берт – просто далеким двоюрідним братом, який знову поїхав. Сьогодні зранку він поїхав у своєму до блиску відполірованому, кремово-білому Мерседесі. Вона аж ніяк не заздрила. Справа просто у тому, що... Ох, він робив все так добре як тільки міг. Та вони з батьком ніколи ні про що не могли дійти згоди. Берт переїхав у свої сімнадцять – або точніше втік, переслідуваний ущипливими та лайливими словами, такими як «Джигун», «Чванько» та «Педераст» – й іноді приїзжав додому на Різдво або Пасху, і ще рідше після того, як одружився і у нього з'явилися діти, а коли і приїзжав, то ніколи не брав із собою сім'ю. Беріт здавалося, що йому було соромно і, що він боявся показувати одну сім'ю іншій. Цікаво було лише, яку з них він соромився, а яку боявся.

А на похорони він звісно ж приїзжав. Мамині, вісім років тому, і от вчора. Сама Беріт ніколи не була у Стокгольмі, ніколи не бачила своїх двох племінничок, лише їхні фотографії на серванті серед портретів інших родичів. Двох близнят, абсолютно однакових з житньо-русявим волоссям і чубчиками, маленькими носиками і чистими блакитними очима та уважним поглядом. Бездоганна зовнішність. Симетрична. Майже нереальна.

Беріт зітхнула і подумала, що час йти пити ранкову каву. І покормити кота. А потім знову вийти і згresti усі гілки, щоб можна було пройти, не спотикаючись і не перечіплюючись через них. І певно спалити їх, подумала вона, зібрати їх у велику купу і підпалити. Так вона подумала. Натомість так і сиділа, визираючись на розруху на подвір'ї, у кутку між будинком і сараєм, або «гаражем» як Берт його вчора назвав, коли приїхав за годину до похорон: «Чому в гаражі повно сміття? І саме в сезон дощів. Моє авто зазвичай під накриттям стоїть».

«Це не гараж, – відповіла вона. – Це сарай для інструментів, як це було й раніше».

«Та краще б зробити гараж, – мовив він. – Глянь оце у якому вигляді твоя машина!»

«Татова машина, – сказала вона, – не моя.»

«Так. Та тепер твоя».

«Наша, – поправила вона. – Твоя і моя». Але він лише похитав головою і сказав: «Мені нічого від нього не потрібно. Нічого. Запам'ятай».

«Але, якщо ми продамо будинок...», – почала вона, та зупинилася, бо він засміявся: «Продамо будинок? І куди ж ти звідси подінешся?»

«А чому б ні?, – запитала вона. – Може я переїду до міста. І буду там жити у квартирі». Тоді він пирхнув:

«Ти?»

«Чому ти сердишся?, – запитала вона. – Що я тобі зробила?»

Він їй не відповів, але дуже змінився в очах. Вони так спустилися, наче він ось-ось заплаче. Він опустил очі і штурхнув ногою декілька гілочок перед ним. «Хочеш, щоб я за тебе увесь цей безлад розбирав?, – сказав він. – Можу зробити це завтра вранці, перш ніж поїду».

«Ні, дякую, не потрібно», – відповіла вона. Тоді він знизав плечима і підвів погляд на неї. Він знову виглядав нормально, як і протягом похорон, і після них, під час невеличкого перекусу з декількома родичами і друзями з парафії, і вдома ввечері, коли вони сиділи навпроти один одного у тіні лампи за кухонним столом і їли оселедець з картоплею – єдине, що було вдома, бо вона не встигла – а точніше не мала сил – купити щось інше додому. Тож вони сиділи у тиші. Лише столові прибори скребли тарілки, кухонний годинник тікав на стіні, і дощ капав на зовнішнє підвіконня. Вони сиділи на своїх звичних місцях, а стільці обох батьків були порожніми. Берт був таким як завжди і трохи пізніше пішов помолитися у своїй старій дитячій кімнаті, а Беріт піднялася натомість до себе в кімнату. А наступного ранку він сів у той Мерседес, який не звик до дощу, і поїхав, а вона тепер сидить тут із котом.

На подвір'ї певно потрібно насипати ще один шар гравію. Під здутими гілками нічого вже не залишилося – тільки глина великими плямами виднілася. Хоча, може краще було б посіяти там траву, подумала вона. І нову клумбу вздовж стіни будинку. Бо тепер залишився лише кухонний садок на задньому дворі, з липами та в'язом, і то, який вже зчохнув і варто вже його було зрізати. Ані квітів, з того часу, як померла мама, ані кущиків. Батько викопав усе з корінням, цибулинами та всім іншим, і кущі бузку і бузини зрізав, а жимолость біля смітника згнила наче бур'ян. А він все кричав і плакав як мала дитина поки все це робив, а вона стояла за вікном і дивилася, і нічого не робила і не казала. Пізніше того ж дня він усе спалив, спалив усі кущі, квіти та цибулини, спалив їх живими у великому вогнищі посередині літа.

Що ж, я певно піду і приготую собі каву, подумала вона, піднялася, і саме в той момент крізь захмарене небо прорвався широкий сонячний промінь. Хмари почали розходитися і промінь осяяв щойно посіяні смугасті поля, які блищали мов зачісане водою волосся, і трохи вище пагорб та кургани з бронзового віку зі старими розлогими деревами, гілля яких розгалузилося до неба, наче темно-чорні пальці. А вниз гори, прямо за сонячним променем, їхав маленький автомобіль, вітрове скло якого наче дзеркало відбивало сонячних зайчиків. Беріт прикрила очі, підняла руку як козирок перед обличчям. Кіт, подумала вона, краєм ока слідкуючи за авто – це був синій Гольф – і тоді знову згадала, що треба покормити кота, а татові зробити каву...

Аж раптом вона забулася. Стала як скам'яніла. Але потім здригнулася, чи затремтіла, сама й не зрозуміла – просто раптово заворушилася – відчинила двері й пустила кота прослизнути всередину перш ніж сама переступила через поріг. А коли вона

обернулася, щоб зачинити за собою двері, то не відвернула погляду від дзеркала на стіні в коридорі – як вона зазвичай робила. Вперше за багато років вона подивилася у дзеркало, і побачила там себе. Вона поглянула на своє косе праве око, погляд якого був направлений вгору назовні, хоча вона й дивилася вперед, прямо собі в очі. Вона оглядала своє обличчя, перекошене обличчя, яке шкільна медсестра колись виміряла маленькою рулеткою: спочатку відстань між кінчиком носа та лівим оком, а потім – правим оком. Тоді сестра написала у блокноті – «Зліва 2,5 см. Справа 4 см.», – усміхнулася до Беріт і сказала: «Ніхто не бездоганний, ти ж знаєш. Усі люди асиметричні».

Зараз, стоячи перед дзеркалом, Беріт похитала головою, чого вона не зробила тоді, і почула голос матері десь усередині. Вона почула, як її мати повторювала свій старий вислів «Одного пускай, іншого тримай – цю дівчинку тримай». Тоді Беріт зачинила за собою двері і тієї ж миті хмари знову зімкнулися і синій Гольф пришвидшився.

Про автора

«Мотлох» це новела Нінні Гольмквіст з її збірки «Другорядні ролі» (2002). Нінні Гольмквіст (нар. 1958) удостоєна нагородами новелістка та романістка, яка здобула міжнародне визнання у 2006 році з друком свого роману «Єдність», який був перекладений не менш ніж 9 різними мовами.